

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

E. R. Postma, Eindhoven

Dood, waar is je angel? (1 Cor. 15 : 55)

De laatste vijand

De opstanding van onze Heer reikt ver. Reikt tot „het einde”, wanneer Hij alle heerschappij, alle macht en kracht zal hebben uitgeschakeld. Als laatste vijand wordt buiten werking gesteld de dood.

Geen „goede dood” (Boutens) maar vijand. Je kunt vechten met, vechten tegen de dood. Maar hij laat, als overwinnaar, overwonnenen, verslagenen, gevelden achter. Zelfs „zonnekoningen”, morgensterren (Jes. 14 : 12 v.v.) die zich onsterfelijk waanden. Geen macht zal ooit zoveel slachtoffers hebben gemaakt als hij. Een barmhartige dood? Toch wordt het leven ons benomen en de ogen van wie achterblijven staan vol tranen. Is de dood dan een zelfstandig opererende macht? Het was Góð, die eens de dood en het dodenrijk opriep over Israël. Met ten dele uit 1 Cor. 15 : 55 bekende woorden: dood, waar zijn uw pestziekten, dodenrijk, waar is uw verderf (doodssteek)?

M.a.w. kom op ermee! Diezelfde dood met „pest” en verderf die eens door Hem werd opgeroepen over Egypte, bij de tiende plaag (ps. 91 : 6, 7; 78 : 49-51). Sinds onze opgestane Heer met alle macht bekleed is, beschikt Hij over de sleutel-figuur; maar het buiten werking stellen van de dood wacht tot „het einde”.

De giftige angel

Uit Zijn naam roept Paulus nu: dood, waar is uw overwinning, dood waar is uw „prikkel”? Maar wat bij Hosea een mobilisatie-bevel was, is nu ontmaskering van machteloosheid. De dood wordt getekend als voorzien van een „prikkel”, van iets dat de doodssteek toebrengt. Zoals de giftige angel van een scorpioen (vgl. Opb. 9 : 3, 5, 10 v.), pijnlijk en dodelijk.

Dank zij Jezus is de dood die angel kwijt! Dood, kom op – waar is nu je angel?

Die angel des doods verbeeldde en was de zonde.

Door de zonde heeft de dood macht over de mensen verkregen. Zonde is de doodssteek voor de mens. Maar op haar beurt bloeit de zonde op door de wet. Die maakt de zonde viriel. De wet is goed en komt van God (Rom. 7 : 12) en heeft als doel: ten leven leiden (Lev. 18 : 5; Gal. 3 : 12). Maar bij zondige mensen prikkelt zij tot (meer) overtredingen (Rom. 5 : 20), brengt de overtredingen aan het licht (Gal. 3 : 19). En dat betekent de doodssteek voor de mens en de triomf van de dood! De mens de grote verliezer – de dood de grote overwinnaar. In dat geval is het bestaan echt „ijdel”, vergeefs, het leven als gras dat verdort, als een bloem die afvalt (Jes. 40 : 6-8 e.a.), de levensweg als een spoor dat zich verliest in het niets. (Ps. 1 : 6b).

Rusten in vrede

In Christus is het leven geen doodlopende weg: Gode zij dank, die doende is ons de overwinning te geven door onze Heer Jezus Christus. Op Golgotha ontnam Jezus de dood zijn giftige angel. Verbondenheid met zijn dood is ook verbondenheid met zijn opwekking uit de dood. Wij mogen „in nieuwigheid *des levens* wandelen” (Rom. 6 : 4). Geen doodlopende weg maar een levensspoor. God doet ons delen in de totale overwin-

Inhoud

97 Ds E. R. Postma,
Dood waar is je angel?
(1 Cor. 15 : 55)

98 Ds H. J. van der Kwast,
De besluitvorming in
Potchefstroom

98 Ds J. Kranenburg,
Pastorale Notities

99 Liturgische Werkgroep
Eindhoven,
Het Liedboek

100 Ontmoetingsdag in Barneveld

ning. En als alles „ten einde” is gekomen, zal ons lijfelijk blijken, dat die laatste vijand – de dood – verzwolgen is in de overwinning: opgeslokt, met huid en haar verslonden. „Dat te weten doet ons vol goede moed in het leven staan” (F. J. Pop). Daarom, geliefde broeder, zuster: weest standvastig – met beide voeten op de vaste grond van Gods beloften. Weest onwankelbaar – onvergetelijk, niet af te brengen van de boodschap: de Heer is waarlijk opgestaan (1 Cor. 15 : 1-19). Hij als eersteling – vervolgens die van Christus zijn, bij zijn komst. Met eigen ogen zullen wij de overwinning zien, haar zelf *meebeleven*. Wij zullen blijken niet tevergeefs ons afgezwogen te hebben. Straks zijn wij er weer, om voorgoed te delen in de *totale* overwinning. Daarom kunnen we nú „in vrede rusten”!

De besluitvorming in Potchefstroom

Het was geen aangename zaak om in Zuid Afrika opnieuw in de beklagdenbank te zitten. Een bemoediging voor ons was het te constateren dat de vergaderde broeders ook niet bepaald gelukkig waren met het Hollands twistgeding.

Vorige maal hebben we aandacht besteed aan de bezwaren die door de Kandelaar-gemeente en de GKV tegen onze kerken zijn ingebracht: *independentisme* en *leervrijheid*.

Uit het rapport dat ter synode werd uitgebracht bleek dat de broeders begrip hadden voor de moeiten in onze kerken na onze belevenissen met het kerkverband en de kerkorde in twee kerk-scheuringen.

Overwogen werd o.a. dat de neiging tot independentisme door de vertegenwoordigers van de NGK niet werd ontkend en dat één en ander in 1985 al bekend was en dus geen nieuwe zaak.

De bewering dat onze kerken op revolutionaire wijze tot stand waren gekomen werd niet bewezen geacht.

Gememoreerd werd dat onze kerken hebben verklaard bij éénwording met de Chr. Geref. Kerken de K.O. van deze kerken te aanvaarden.

De conclusie was dat t.a.v. independentisme geen nieuw getuigenis was voorgelegd.

Wat de *'leervrijheid'* betreft stelde de commissie dat tal van voorbeelden die als bewijs werden aangevoerd, betrekking hadden op gevallen van vóór 1983 – zelfs 1944 en 1953.

Voorts is overwogen dat volgens art. 17 van ons Akkoord voor kerkelijk samenleven alle ambtsdragers en proponenten de drie formulieren van enigheid moeten ondertekenen en dat aan de commissie getuigenis is gegeven dat tegen predikanten is opgetreden die dwaalleer verkondigden. Hierbij merk ik op dat dit „getuigenis” in vertrouwelijke sfeer is gegeven, waarbij is overeengekomen dat er geen namen genoemd zouden worden, in de stukken ter synode.

De commissie was er van overtuigd dat, hoewel niet alle voorkomende gevallen altijd controleerbaar zijn, de NGK nochtans geen leervrijheid in de zin van vrijzinnigheid tolereren.

Het voorstel om het bezwaarschrift af te wijzen werd met grote meerderheid aanvaard; er waren maar enkele tegenstemmers. Vergelijking met de stemming in 1985, toen met een krappe meerderheid werd besloten correspondentie met onze kerken aan te gaan, laat zien dat het vertrouwen is gegroeid.

Dit betekent niet dat er op de synode geen vragen waren over ons Akkoord van kerkelijk samenleven. Ds Vonkeman en ik zijn over deze zaak lang en intens in gesprek geweest met een com-

missie, die van de synode opdracht kreeg de vragen die er waren met ons door te spreken.

In het slot-artikel hoop ik hierop terug te komen.

De aansporing en bemoediging „*ons spoedig voor te beweeg na die Dordtse K.O.*” zal onze landelijke vergadering van Dronten in ernstige overweging moeten nemen.

De duidelijke beslissing van de synode

hield in dat aan de voorwaarde, door de GKV gesteld in de voorlopige aanbieding van correspondentie niet is voldaan.

Uit de rapporten en de discussie bleek dat de GKSA al dertig jaar geleden correspondentie hebben aangeboden aan de GKV in de overtuiging dat men één is in de leer, dienst en tucht. In de onderhandeling bleek dat er van de kant van de GKV nogal wat bezwaren bestonden, waarvan de voornaamste waren:

1. het verzuim van de GKSA om de *juistheid van de Vrijmaking* te erkennen.

2. de correspondentie van de GKSA met de *Geref. Kerken (syn.)*.

3. de zg. *dubbele correspondentie* met de *Chr. Geref. Kerken* in Zuid Afrika.

4. de verhouding tot de *Vrije Geref. Kerken* in Zuid Afrika.

5. het lidmaatschap van de *Geref. Oec. Synode*.

Verskillende bezwaren zijn vervallen, of heeft men laten vallen en nu is het grote struikelblok de correspondentie met onze kerken. ▶

J. Kranenburg, Rolde

Pastorale Notities

Oma hield van ijshockey

Ik kijk graag naar sport. Niet naar alle sport. Van ijshockey b.v. heb ik min of meer een afkeer. Ik heb voor die afkeer geen verheven motieven, maar ik kan die klonters felgekleurde mannen niet uit elkaar houden en ik ben altijd op zoek naar de 'puck' dat is het schijfje, waarmee het spel gespeeld wordt. Maar nu ben ik de laatste tijd met een zekere nieuwsgierigheid gaan kijken naar deze sport en zelfs met enige sympathie. Ik vertel u hoe dat zo gekomen is.

In een gemeente zonder dominee overleed een oude zuster. De familie vroeg mij, of ik de begrafenis wilde leiden. Omdat ik moeder niet persoonlijk had gekend had ik tevoren een ontmoeting met de kinderen. Dat was een fijne ontmoeting. De kinderen waren zelf ook al bij de zestig en waren alleen maar dankbaar om wat moeder voor hen betekend had. Ze riepen

het beeld op van een vrouw, die de Here hartelijk vreesde, vooral blijmoedig was geweest en tot op hoge leeftijd blij met het leven dat God gaf. Aan het einde van het gesprek vertelde een van de dochters mij dat moeder, zo oud als zij was, graag naar sport op de televisie keek en daarbij voorkeur had voor ijshockey want dat ging zo mooi hard en het waren van die oersterke jongens. Ze vertelde het alsof ze mij in vertrouwen inzage gaf van een wat smoezelige bladzijde uit moeders levensboek. Ik had last van een wat binnenpretje en ik weet niet zeker of ik dat helemaal verborgen heb kunnen houden. Bij haar begrafenis heb ik voorzichtig moeders voorkeur ter sprake gebracht en verteld hoe die alleen te verstaan is vanuit een hartelijk geloof in de verlossing van dit bestaan door Christus onze Heer. Ik kreeg de indruk dat sommige familieleden daar niet blij mee waren

en keken alsof ik een familieschandaaltje aan de openbaarheid prijs gaf. Ik had ook beter niet zo kunnen spreken. De tijd was te kort om het duidelijk genoeg te doen. Maar zo is het dus gekomen dat ik met sympathie naar ijshockey kijk. Als ik het zie komt dat binnenpretje weer bij mij op: wat kostelijk dat een mens door het geloof in de Here Jezus een zo helemaal verlost mens kan worden dat hij op hoge leeftijd onbekommerd naar een ijshockeywedstrijd kijkt.

Ik begrijp zo goed de vragen waarmee Aleid Schilder de gereformeerde wereld heeft gekonfronteerd. Haar vragen deden ons ook beslist geen kwaad. Ze zijn aanleiding tot nadenken. Maar tegenover haar klacht dat de gereformeerde leer schuldgevoelens kweekt en mensen depressief maakt stel ik dan deze oude zuster, die zich door de gereformeerde leer, waarbij ze oud was geworden, het plezier in ijshockey niet liet ontnemen, en geloofde dat heel ons mensenleven zich om Christus' wil mag afspelen voor Gods aangezicht.

Over de *vermeende dwaalleer* in onze kerken schreven de deputaten voor oecumenische contacten aan de synode van Potchefstroom dat in het desbetreffende memorandum van de GKV te lezen staat: „Deze afwijkingen van de gereformeerde leer zijn niet te vinden in de officiële stukken van het NGK (N) kerkverband”. Ook zijn deputaten van mening dat het negende gebod eist dat een gesprek over dwaalleer in onze kerken niet zonder tegenwoordigheid van onze kerken kan plaatsvinden.

De synode besloot het gesprek met de GKV voort te zetten en *de deputaten van de GKV te konfronteren met de kernvraag of zij de GKSA beschouwen als één met hen in het geloof*, zoals dit blijkt uit dezelfde belijdenisgeschriften en dezelfde interpretatie daarvan.

Men wil dus weten waar men met de GKV aan toe is gezien de ervaring dat als het éne struikelblok is weggenomen er een ander voor in de plaats komt.

Laten we hopen dat de GKV lering trekken uit de ervaringen in Potchefstroom. Bij *alle waardering en respect voor deze kerken in binnen- en buitenland*, is er een zekere beduchtheid voor de wijze waarop de leer gehandhaafd wordt.

Zo weten de broeders in Zuid Afrika dat in het eerste memorandum d.d. 1980 dat zij van de GKV ontvingen, niet alleen onze, maar ook de Chr. Geref. Kerken aan een pittige kritiek onderworpen worden. Ook valt hier te noemen de Acta en de rapporten van de synode van de GKV van Hooγεveen 1969/70 die ter inzage zijn verstrekt. In een vorige reeks schreef ik die Acta

nooit te hebben ingezien; ze zijn me niet toegezonden en na alle belevenissen in die jaren was ik aan het eind van mijn geestelijk incasseringsvermogen. Nu zo ongeveer twintig jaar later heb ik het lijvige boekwerk opgevraagd en er kennis van genomen.

Het was nog erger dan ik dacht. In lange rapporten en dito besluiten, die de gronden moeten aangeven voor disciplinaire maatregelen tegen de hoogleraren Jager en Veenhof en vele anderen, vertient men de dille en de komijn in zijn ijver voor de waarheid. En zou men vragen: waar is de barmhartigheid, dan is het antwoord: dit is barmhartigheid! Hoe is het mogelijk!

Nu er een begingesprek op gang is gekomen, zou ik de broeders willen vragen of zij zich niet kunnen voorstellen dat men in andere gereformeerde kerken, die ook staan voor de handhaving van de binding aan de belijdenis, de schrik in de benen krijgt bij het lezen van de Acta en rapporten van Hooγεveen en andere lectuur uit vrijgemaakte kring. Handhaving van de binding aan de belijdenis en de daarmee verbonden tucht zijn goede zaken in de kerk, maar niet op deze wijze, er leeft een terechte vrees.

Zou men dit eens in overweging willen nemen.

De deputaten van de GKSA schreven dat zij tot dusver geen reden hadden om aan te nemen dat de GKV reeds al hun bezwaren tegen de GKSA op tafel geplaatst hadden.

In een slot-artikel nog iets uit de les die onze kerken uit de gang van zaken in Potchefstroom moeten trekken.

KOLOFON

Redactie

Drs H. Algra
T. Hoekstra
Drs H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds K. Muller
Ds E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17, 3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Tel. 03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v. Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min. f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling):
f52,- per jaar of f28,- per half jaar. Voor studenten f42,- per jaar. Buitenland f74,- per jaar of f99,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

50 ct. per mm. Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist. Tel. 03404-22452. Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Liturgische Werkgroep, Eindhoven

Het Liedboek

Lied 456

Dit Lied neemt in de liturgie, als zegenbede in veel kerkdiensten, een belangrijke plaats in en is dan ook algemeen bekend en aanvaard. De bewerking is in eerste instantie van de hand van de bekende dichteres Jacqueline van der Waals, die de eerste twee regels van strofe 1 als volgt weergaf: „Wil, o Bron van leven, ons Uw zegen geven”. Naar onze mening is dit een betere tekst dan de nu luidende: „Zegen ons Algoede, neem ons in Uw hoede”. Zowel de aanduiding „Algoede” als de daarmee verkregen geaccentueerde „oe”-klank als gevolg van het melisme, zijn niet mooi. De melodie past uitstekend bij de tekst, mits ingetogen gezongen.

Tekst : 3; melodie: 3.

Lied 457

De dichter heeft dit eenvoudige Lied bedoeld voor de Zondag trinitatis (Zondag na Pinksteren) „waarin Gods heiligheid wordt geprezen naar diverse richtingen: Gods almacht, Gods eeuwigheid, Gods smetteloze heiligheid tegenover de zondige mens, God als de Schepper, Wiens naam door Zijn werken wordt geprezen. Men kan denken aan Jes. 6 : 3 als thema van het hele lied, de lofzang der cherubs, die in Openb. 4:6-11 (en elders) nieuwtestamentisch tot de heiligen wordt uitgebreid. De tweede regel van strofe 1 is uiteraard toegevoegd met het oog op de (vroege) kerkdienst”. (Comp. p. 1046).

De vertaling van Barnard geeft in de tekst aan het slot van strofe 2 geen goed

lopende zin: „waar Gij troont te midden al uwe engelen”.

De goede melodie moet vooral niet te snel worden gezongen.

Tekst: 3; melodie: 3

Lied 458

Enige achtergrond-informatie is voor een goede beoordeling van dit Lied wel gewenst. Dit houdt enerzijds verband met de plaats die de Deense dichter, van het origineel, inneemt en anderzijds met het feit dat de bewerking e van een onvolledige kennis hiervan aan het licht brengt. „Wat Grundtvig typeert is zijn heel eigen gedachtenwereld, die niet alleen tegenover de Verlichting stond, maar ook orthodoxie en piëtisme krachtig tegen de haren instreek, en tegelijk aan vele positieve elementen van alle drie plaats bood”. (Comp. p. 538). „Het specifiek Deense karakter, de verwevenheid van geloof en Deens leven, de grote taalschat, de overvloed van beelden en het zeer persoonlijke gebruik ervan, maken vertalen bijzonder moeilijk. Daar komt bij dat Grundtvigs liedkunst niet in het verlengde van min

of meer klassieke gezangenstijlen ligt, maar dicht staat bij het 19e-eeuwse volkslied. Bij vertaling dreigt dan onwillekeurig het gevaar van aanpassing aan traditionele stijlen. Maar dan is het karakteristieke weg-vertaald. Verder mist het Deense kerklied uit de vorige eeuw het plechtstatige dat ons maar al te bekend is". (Comp. p. 542).

„Ondanks onvolledige kennis van de achtergrond, is toch veel van Grundtvigs eigen stem in de bewerking van dit lied behouden gebleven". (Comp. p. 1050).

Niettemin constateren we b.v. bij de vergelijking van de 1e strofe met de letterlijke vertaling van het origineel dat deze laatste toch belangrijk beter is: „Gij zijt in het heilige Woord dat Gij ons in harten en monden gaagt; Gij woont tussen onze lofzangen als de stem tussen de vogels in het woud; zo min als Uw Woord, zo min kan Uw koor, Uw zingend volk te gronde gaan".

Het thema keert bij Grundtvig telkens terug. Hij kende de vraag van Ps. 42: „waar is Uw God?", de afwezigheid Gods. Telkens vat hij dan het thema op van Rom. 10: 6-8: „Nabij u is het Woord, in uw mond en in uw hart, namelijk het Woord des geloofs, dat wij prediken".

„In strofe 4 wordt pas helemaal duidelijk waar het in dit lied om gaat. Jammer genoeg wist de aanbrenger in 1961 nog niet, dat het gedicht werd naar aanleiding van het Evangelie van de 1e Zondag na Epifanie (6 januari), Lucas 2: 40-52, de 12-jarige Jezus in de tempel. De letterlijke vertaling van strofe 4 luidt dan ook: „Al zijt Gij nog pas jonggeboren bij ons als de hoop die nog geen vleugels heeft, toch zijt Gij waarlijk Gods Zoon en het heir des hemels omringt U. Tot het losmaken van onze band is, evengoed als Gods hand, ook de vinger van de Almachtige in staat". Het gaat om de prille aanvang van het nieuwe leven uit de doop". Vergelijking hiervan met de tekst van deze strofe in het Liedboek maakt de opmerking duidelijk: „Wij hopen op een revisie vooral van het 4e couplet in een eventueel herziene uitgave van het Liedboek". (Comp. p. 1050).

„De melodie heeft iets eigens en het slot ervan is bijzonder karakteristiek".

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 459

De dichter van dit Lied, een vriend van Grundtvig (lied 458), was een echte romanticus. Het zal dan ook geen verwondering wekken „dat het lied opvallend romantisch van karakter is: het beeld van de pelgrimsstoet die door de duisternis voortschrijdt is kenmerkend ervoor, herinnert aan duistere romantische schilderijen, doorflitst van bliksems en lichtglansen. De idee, dat de mens een vreemdeling, een zwerver is, was trouwens bijzonder geliefd in de romantiek. Maar het lied is niet enkel een

aardig voorbeeld van een voorbije (of misschien nooit voorbije) stijl, het rijst daar ver boven uit, het gaat wel over een zwerftocht, maar niet van een enkeling die niet weet waarheen, maar van een gemeente veeleer, gericht op een doel en één in haar geloof". (Comp. p. 1052). De tekst is matig, typerend is het herhaaldelijk voorkomende „door de nacht", terwijl de in strofe 2 voorkomende uitdrukking „broeder broeder" niet fraai is.

De mooie melodie heeft „iets van een processielied en past goed bij de tekst".

Tekst: 2; melodie: 3

Lied 460

Het origineel van dit Lied van de hand van de Engelse dichter Lijte is een bewerking van de 103e Psalm „Praise my soul, the King of Heaven". Het is nu „in een nogal vrije vertaling in het Liedboek opgenomen, uitgaande van het Engelse lied als lofzang, zonder Psalm 103 erbij te betrekken. In de Engelse tekst wordt telkens de 5e regel gevormd door een herhaald „Praise Him". In de Nederlandse tekst is dat gevarieerd naar gelang van de context in elke strofe. Op deze wijze is de „titulatuur" ook meer gevarieerd! Er wordt gesproken van – en tot – de Koning, de Vader, de Heiland, de Heer, de Schepper". (Comp. p. 1054).

Een opmerking geldt de 4e regel van strofe 2: zegenend wordt Hij niet moe?" waar bedoeld is: „Hij wordt van het zegenen niet moe", terwijl we een vraagteken plaatsen bij de laatste regel van strofe 5: „Looft Hem, Die het al bewoog".

De melodie is gemakkelijk te zingen, maar het tempo moet voorkómen dat

het lied al te stotend, te „marsachtig" klinkt.

Tekst: 3; melodie: 3

Lied 461

De dichter van dit, oorspronkelijk Engelse, Lied was een van de leiders van de z.g. Oxfordbeweging, die ten doel had het katholieke element in de Anglicaanse kerk te versterken. Voortgekomen uit een laag-kerkelijk milieu, kwam hij tot de overtuiging dat de objectieve zekerheid gevonden wordt in het gezag van de kerk met als gevolg dat hij overging naar de R.K. Kerk. De huidige verzie van het lied betekent een verbetering t.o.v. die uit de bundel-1938. O.i. zouden nog enige correcties kunnen worden aangebracht b.v. in strofe 3, 1e regel: „Gods liefde is zo wijs en goed"; in strofe 2, 2e regel het woord *zonde* voluit schrijven; in strofe 7, 3e regel Woord met een hoofdletter. Bij strofe 5 is het voor de verstaanbaarheid goed om te denken aan de strijd van Jacob bij de Jabbok: dan wordt de uitdrukking „man tegen man", als laatste inzet voor de strijd, aanvaardbaar. De melodie is niet moeilijk. „Bij het zingen van regel 3 wordt door de gemeente dikwijls onnodige overhaasting aan den dag gelegd, waarna dan een willekeurige verlenging van de laatste noot volgt, zodat de melodie ritmische totaal ontregeld wordt. (Men zingt trouwens deze Engelse melodieën gewoonlijk te snel". (Comp p. 1059).

Tekst: 3; melodie: 3.

De redactie ontving

Agenda, Harare, Zimbabwe May 31-June 10, 1988; *The Reformed Ecumenical Synod*. (G.O.S.) 170 blz., \$4.00; Reformed Ecumenical Synod, 2017 Eastern Ave., SE, Suite 201, Grand Rapids, MI USA 49507-3234.

Dr. Henry Vander Goot, Onbevangen verstaan. Over de werkelijkheid van de theologie. (Hermeneutiek) Verantwoording, nr. 2; 102 blz., f14,90; uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Drs L. van Driel, Over het lijden en God. Tussen Kuser en Calvijn. 63 blz., f10,-; uitg. De Groot Goudriaan, Kampen.

Pieter Willem van der Horst, De onbekende God. Essays over de joodse en hellenistische achtergrond van het vroege christendom.

Utrechtse Theologische reeks, deel 2. 285 blz., f29,90; verspreiding: T. Wever, Postbus 59, Franeker.

Dr K. Deddens, Dient Hem met vreugde! Deel I – opstellen over de dienst van de ambtsdragers. 240 blz., f25,90; uitg. Oosterbaan en Le Cointre, Goes.

Drs J. A. van Delden, Sensitivity training – het gevaar van de groep. 25 blz., f3,75; over te maken op rek. 692060316, t.n.v. C en E. J. van Baardewijk, Wezep. (Alpha en Omega-reeks).

**ZATERDAG
16 APRIL 1988**

**VELUWEHAL
BARNEVELD**

Op zaterdag 16 april wordt in de Veluwehal te Barneveld een ontmoetingsdag gehouden, voor alle leden van alle Nederlands Gereformeerde Kerken in Nederland.

(gasten uit de Christelijke Gereformeerde Kerken zijn van harte welkom)

Van 10.15 – 15.45 uur

Thema: Mens voor God

Hoe staan wij tegenover hedendaagse begrippen als zelfbeschikking, mondigheid, onafhankelijkheid, menselijk lijden, hier en nu-mentaliteit, individualiteit en toekomstvisie? Over deze vragen gaan de drie toespraken.

Het thema 'Mens voor God' wordt gezien vanuit drie gezichtspunten:

'Ik durf er te zijn' door Victor van Heusden

'Ik mag er zijn' door ds W. Steenberg

'Ik zal er zijn' door ds H. Stolk

Medewerkers aan het hoofdprogramma

- Koreaans Vrouwenkoor uit Amstelveen.
- Solozang en piano door Trix de Roos uit Amsterdam
- Orgelbegeleiding door Harry van der Veen uit Hoozeveer
- Gemengd koor 'Vox Evangelica' o.l.v. Henk Trommel uit Amsterdam.

Kunstexpositie

Iedereen uit de Nederlands Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde kring, die iets kunstzinnigs vervaardigd

heeft, wordt uitgenodigd mee te doen aan de kunstexpositie in de Veluwehal. Te denken valt onder andere aan kunstuitingen zoals schilderen, tekenen, textiele werkvormen, beeldhouwen, boetsen en fotograferen. Geïnteresseerden kunnen inlichtingen verkrijgen en zich aanmelden bij de kunsthistoricus Wim Dorsman, Nieuwe Steeg 91, 3956 RC Leersum, tel. 071-897222.

Oudere jeugd

Voor jongeren boven de twaalf is de prachtige toneelzaal van de Veluwehal weer gereserveerd. In de aparte jeugdfolder kunt u vinden, wat er met en voor hen gedaan wordt.

Keuzeprogramma's

- Ds W. L. Kurpershoek spreekt over 'Zulu-zijn in Gods tegenwoordigheid'
- De gemeente van Hengelo presenteert een diaklonkbeeld over camping-evangelisatie
- Marc de Klijn spreekt over 'Christen, kerk en kunst'
- Prof Dr M. Boertien spreekt over 'Kerk en Israël'
- Concert door Harry van der Veen (orgel) en het gemengd koor 'Vox Evangelica' uit Amsterdam.
- Kunstexpositie van schilderijen, tekeningen, etsen, textielwerkstukken, boetseerwerk, beeldhouwwerk, fotografie en andere kunstwerken van christenkunstenaars.

misverstand in bejaardencentrum

„kom opa, we gaan eens naar bed!“
meteen stond hij op, zonder enig verzet:
„aan welke kant wilt u 't liefst, juffrouw Nel“.
„ú gaat naar bed, meneer Jansen, wat denkt u wel?“

(K. van Baardewijk: Wie zei dat...
Uitg. De Schans, Werkendam)

– Walt Disneyfilm 'Bongo, het circus beertje' en enkele tekenfilmmpjes.

Kinderprogramma's

De kinderen krijgen tijdens de morgen gezellige programma's aangeboden in het geheel vernieuwde Kerkelijk Centrum Rehoboth tegenover de Veluwehal. Voor de middag is de markt, die aan hetzelfde plein ligt, voor de kinderen afgehuurd. Daar zal een feestelijke spelmiddag met hen worden gehouden.

Crèche

Voor de kleinste kinderen is er een opas, verzorgd door zusters uit Spakenburg in het Kerkelijk Centrum Rehoboth tegenover de Veluwehal. Het is voor de organisatie prettig als u van tevoren opgeeft hoeveel kinderen u wilt onderbrengen in de crèche. Alleen voor slapende baby's blijft er ook tijdens de pauze van 12.30 – 13.00 uur iemand aanwezig. Opgave bij: Mevr. Hendriks, P. v. Egmondstraat 7, 3752 VH Spakenburg, tel. 03499-84289.

Stands

Voor degene, die iets te koop of ter informatie, dat in het raam van de ontmoetingsdag past, heeft aan te bieden, is er de mogelijkheid een stand te huren. Het is niet toegestaan folders of propagandamateriaal voor enig doel vooraf op de zitplaatsen neer te leggen of elders in of bij de hal aan te bieden. Inlichtingen over de stands bij J. A. D. Schenkel, Esdoornhof 168, 8266 GN Kampen, tel. 05202-20128.

Invaliden

De Veluwehal is zodanig ingericht, dat invalide bezoekers zonder extra problemen van de accommodaties gebruik kunnen maken.

Consumpties

Koffie, broodjes, soep en frisdranken zijn op verschillende punten in de hal te koop. U mag uw eigen lunchpakket meenemen, maar u kunt ook gaan eten in het gezellige restaurant van de Veluwehal.

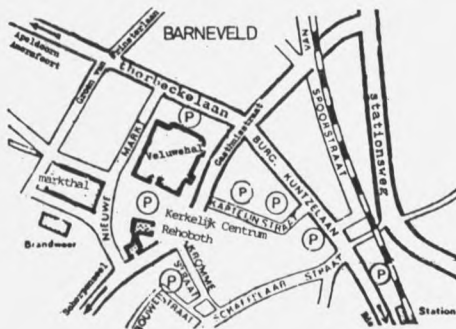
Schoeisel

Omdat de Veluwehal is voorzien van een speciale sportvloer is het betreden van de hal met schoenen met naaldhakken niet toegestaan.

Werkgroep Ontmoetingsdag

Ds J. C. Schaeffer (voorzitter), Apeldoorn, tel. 055-416737.
S. Grijpstra (penningmeester), Kampen, tel. 05202-15466;
Ds J. Bouma, Slidrecht, tel. 01840-13081;

H. van Keulen, Hengelo, tel. 074-919650; C. Scheltens-Lakerveld, Apeldoorn, tel. 055-214744;
J. A. D. Schenkel, Kampen tel. 05202-20128.
B. G. Storms-Tanzer, Groningen, tel. 050-132310;
B. J. Thijs-van Marum, Haren, tel. 050-345248;
H. R. S. van der Veen, Hoozevee, tel. 05280-65344;
M. Vrijmoeth-de Jong, Zwolle, tel. 038-213577;
Giften kunnen gestort worden op bankrekeningnummer 904966860 van de Bondsspaarbank te Kampen, giro-nummer 807297, t.n.v. S. Grijpstra.

Barneveld

Het mooie dorp Barneveld ligt midden in ons land.

Per auto neemt u op de autosnelweg Hoevelaken-Apeldoorn de afslag Barneveld. Borden verwijzen u naar het dorp en vervolgens naar het centrum, waar de Veluwehwal staat. Op het kaartje ziet u de parkeerplaatsen aangegeven. Per trein kunt u reizen over Arnhem en over Amersfoort. Vertrek Arnhem 8.43 uur, aankomst Barneveld 9.31 uur. Vertrek Amersfoort 9.56 uur, aankomst Barneveld 10.11 uur. Vanaf het station kunt de hal zien liggen op een loopafstand van enkele minuten.

Ingezonden

Febe

In zijn boek „Van huisgemeente tot wereldkerk” laat de schrijver Dr G. J. D. Aalders een brief afdrucken van Gaius Plinius Secundus aan keizer Trajanus, als gouverneur van de provincie Bithynië in Klein-Azië, ten zuiden van de Zwarte Zee, blz. 27-29.

Waar het mij om gaat is de zinsnede: „Des te meer vond ik het noodzakelijk bij twee dienstmeisjes, die zij diakonessen noemen, door martelingen achter de waarheid te komen.”

De waarheid is wát er precies gebeurt in de godsdienstoefeningen der eerste christengemeenten. Plinius vond alleen 'verkeerde, overtrokken superstitie'. Maar dat terzijde.

Als ik de zin goed lees en tot me door laat dringen werpt dit een heel ander

licht op Rom. 16 : 1. Paulus acht Fébe, het dienstmeisje, niet te gering om haar aan te bevelen.

Ik denk met name aan Hand. 2 : 18: „ja, zelfs op mijn dienstknechten en mijn dienstmaagden zal ik die dagen van mijn Geest uitstorten en zij zullen profeteren.”

J. Siegers, Zutphen

Boekbesprekingen

Eerste druk '87 is een uitgave van Walva-Boek Laren. Het geeft een overzicht van het literaire proza dat in 1987 is verschenen in Nederland en Vlaanderen; er staan heel beknopte besprekingen in van 39 romans en verhalenbundels en van vijf bijzondere herdrukken. Verder worden negen publicaties over literatuur kort samengevat. Het boek is het aanschaffen waard voor iedereen die een beetje op de hoogte wil zijn van wat er op literair gebied te koop is, of voor wie zich wat wil oriënteren. Jammer genoeg is de samensteller, Bert Peene, te beperkt in zijn blikveld: uitgevers als Kok, Callenbach, Buijten en Schipperheijn of de Vuurbaak kent hij blijkbaar niet. Of misschien speelt het oude misverstand nog steeds een rol, namelijk dat uit christelijke hoek geen literatuur te verwachten is. Maar verder geeft dit boekje in beknopte vorm veel informatie voor een prijs van f11,50.

Portret van een oude dame werd geschreven door Meint R. v. d. Berg. Het is een triest verhaal: in dagboekvorm maken we kennis met het lijden van een oude vrouw. Behalve dat ze een vorm van smetvrees heeft, wordt ze gekweld door achtervolgingswaan; daarnaast spelen gebeurtenissen uit haar leven een belangrijke rol, met name de vraag wie haar ouders zijn. Ik vind de dagboekvorm voor dit verhaal niet zo geslaagd; de titel past er ook niet bij want die suggereert een beschrijving door een buitenstaander, een alleswetende verteller. Maar, ook al heb ik wel bezwaren tegen de verteltrant en manier van beschrijven, de schrijver heeft zich goed ingeleefd in de denk- en gevoelswereld van de beschreven persoon en er zit ondanks alle triestheid toch nog een duidelijk element van vertroosting in het verhaal.

Uitgever: Van de Berg, Kampen. Prijs f13,50.

Verlosser, kom, de wereld wacht! Hier hebben we weer eens een bloemlezing gedichten, samengesteld door Kees van Baardewijk. Het thema is deze keer: het uitzien naar de verschijning van Christus, de hunker naar een nieuwe hemel en aarde. In totaal worden ons 39 gedichten voorgelegd, verzameld uit heel

verschillende bundels en met een kwaliteit die varieert van zwak tot uitstekend. Twee gedichten komen uit het Liedboek voor de kerken; zo iets lijkt me wat overbodig want dat Liedboek heeft vrijwel iedereen tot zijn beschikking en de ruimte in de bloemlezing had dus gebruikt kunnen worden voor iets dat minder gemakkelijk in het bereik ligt.

De samensteller van zo'n bloemlezing laat zich natuurlijk leiden door zijn persoonlijke voorkeur en smaak en dat is zijn goed recht. Maar het gevolg is wel dat niet elke lezer daarmee instemt. Wie literaire maatstaven hanteert, zou een heel andere bloemlezing maken, maar dat is niet het uitgangspunt voor degenen die „pastorale” poëzie zoekt. En die laatste soort is in deze bundel ruim vertegenwoordigd, getuige namen als Inge Lievaart, Co 't Hart en Nel Benschop.

Uitgever: Van den Berg, Kampen. Prijs: f10,-

T. Hoekstra, Zwolle

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Apeldoorn

Het scribaat berust thans bij: de heer L. Klumpje, Burgersveld 105, 7327 CC Apeldoorn. Tel. 055-424853.

Regio Den Haag

De regio 's-Gravenhage heeft kand. J. Winter te Voorburg na een toelatingsonderzoek, beroepbaar verklaard als dienaar des Woords.

Regio Kampen

Wij citeren uit het kort verslag van de Ned. Geref. Kerken in de regio Kampen van 10 maart 1988 het volgende: De kerk van Marknesse verzocht verlenging van het preekconsent van br. J. Kloosterman voor een periode van 3 jaar. Ds Stuy zal informeren hoe e.a. in de andere regio's is geregeld. Br. W. T. Koopmans vraagt verlenging van zijn preekconsent. Dit wordt verleend voor de duur van 1 jaar.

De kerken van Kampen en Lelystad melden de emeritering van hun predikanten ds H. Stolk en ds G. Roukema i.v.m. het bereiken van de 65-jarige leeftijd. De regio-vergadering spreekt haar instemming uit met de emeritering. Ds H. Stolk m.i.v. 1 juli 1988 en ds G. Roukema m.i.v. 5 september 1988.

Approbatie door de regio van het beroep van ds Biewenga en ds Den Boer. De stukken m.b.t. de overkomst van zowel ds Biewenga als ds Den Boer zijn in orde bevonden.

Dan volgt een voorbespreking van de zaken die behandeld zullen worden op de Landelijke Vergadering 1988.

a. T.a.v. het rapport betreffende „De

vrouw in het ambt" besluit de regio zich achter het schrijven van Kampen te stellen en zich als regio op de L.V. in die geest uit te spreken. Het rapport van de commissie „Vrouw in het ambt" heeft volgens Kampen te weinig exegetisch gehalte en biedt derhalve een te smalle basis om de conclusies te rechtvaardigen. Verder acht Kampen het thans niet wijs als de zusterkerken op dit moment zouden besluiten de lijn van het rapport te volgen.

b. T.a.v. het rapport „subsidieschuld afgestudeerden en honorering predikanten" spreekt de regio uit dat wij t.a.v. het onderhouden van theologische studenten onze verantwoordelijkheid als kerken niet uit het oog mogen verliezen.

c. Voorstel om te komen tot een Landelijke deputaatschap voor hulp-behoevende kerken. Almere vraagt om ondersteuning van het voorstel Rotterdam-Overschie. Hoewel er geen eensluidend standpunt is, ziet de regio wel het belang van een organisatie die dit geheel beziet.

Ned. Geref. Kerk van Emmeloord

Op 10 april a.s. zal de bevestiging en intrede plaatsvinden van drs M. H. T. Biewenga als predikant van de Ned. Geref. Kerk van Emmeloord. De bevestiging zal geschieden in een dienst in „De Rank", Abelenlaan 33 en zal aanvangen om 9.30 uur. Voorgangers zijn ds J. C. Schaeffer van Apeldoorn en ds C. J. v. d. Boogert, Christelijk Gereformeerd predikant te Emmeloord. De intrede vindt plaats in de Nieuw-Jeruzalemkerk, Corn. Dirksplein 10, het kerkgebouw van de Gereformeerde Kerk te Emmeloord.

Na afloop van de dienst is er gelegenheid ds en mevr. Biewenga te begroeten en een kop koffie te drinken.

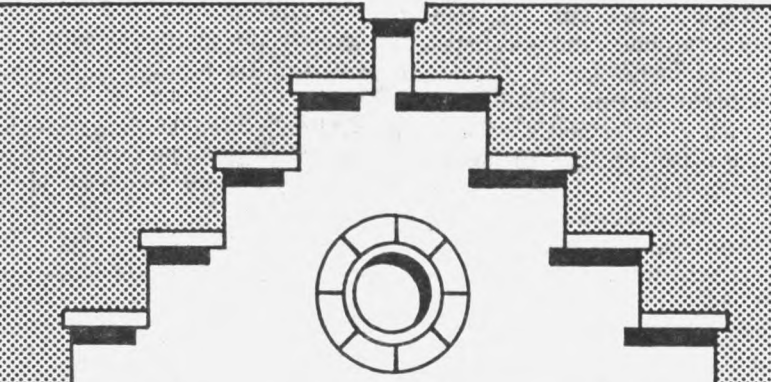
Uit breder kring

Reformatorische Bijbelschool Opleidingsjaar zending en Evangelisatie

Met ingang van het komende cursusjaar (1988/1989) begint een nieuwe opleiding voor mensen die hopen te gaan werken in zending of evangelisatie!

Welke mensen kunnen er terecht?

- Zij – die de Here Jezus van harte willen dienen
- die midden in de samenleving willen staan
- die een studie op HBO- of universitair niveau hebben afgerond of een opleiding hebben gevolgd voor verpleegkundige en zo mogelijk al enige tijd gewerkt hebben
- die betrokken zijn bij een kerkelijke gemeente.

EVANGELISCHE HOGESCHOOL

De afdeling ICU/MO van de EH biedt twee deeltijdopleidingen aan, te weten:

MO-A/B THEOLOGIE
(met aparte cursussen Hebreeuws en Grieks)

MO-A/B GESCHIEDENIS

Na het behalen van de MO-B geschiedenisakte kan in één jaar de akte MO-maatschappijleer-B behaald worden of een aanvullende doctoraal-opleiding door de EH worden verzorgd.

Stuur mij vrijblijvend (postzegel is niet nodig)
informatie over de ICU/MO-opleidingen

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Plaats: _____

Evangelische Hogeschool • Antwoordnummer 151
3800 VB Amersfoort • Tel. 033-621731

Evangelische Hogeschool
Grote Haag 23
Postbus 957
3800 AZ Amersfoort
Tel. 033-621731

Wat houdt de opleiding in?

- Een grondige studie in bijbels-theologische vakken gecombineerd met praktische lessen in getuige zijn.
- Kennis krijgen van Europese en andere culturen én nadenken over de praktijk van het christelijk leven.
- De lessen omvatten o.m. theologie OT en NT, geloofsleer, cultuurgeschiedenis, missiologie, wereldgodsdiensten en bijbelstudievaardigheden en een aantal keuzevakken w.o. grieks, ethiek, sekten en stromingen, apologetiek en homiletiek. Enkele lessen worden in het Engels gegeven.

- Een stage in een missionaire situatie in Nederland.
- Eén of meerdere skripties, zoveel mogelijk gericht op het toekomstige werk.

Het opleidingsjaar zending en evangelisatie duurt één jaar en is tegelijk een afstudeervariant van het derde jaar R.B.S.

Wonen in het R.B.S.-gebouw is gewenst. Ook voor enkele echtparen bestaat die mogelijkheid.

Aanmelding Men kan een aanmeldingsformulier aanvragen bij de R.B.S.

De aanmelding dient vergezeld te zijn van een handgeschreven brief waarin een aantal vragen over motivatie, overtuigingen, betrokkenheid bij kerk en zending, enz. worden beantwoord. Daarna wordt men opgeroepen voor een toelatingsgesprek.

Het is aan te bevelen zich eerst nader te laten informeren door middel van een gesprek met één van de stafleden.

Kosten Cursusgeld f2.250,- per persoon. Daarnaast: boekengeld, onkosten voor stages en huisvesting.

Reformatorische Bijbelschool, Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist, tel. 03404-24166.

Congres 'Godsdienstvrijheid in Nederland?'

Het Christelijk Studiecentrum organiseert op 7 mei 1988 een congres rond het thema 'Godsdienstvrijheid in Nederland?'. Recente ontwikkelingen in wetgeving en rechtspraak geven aanleiding tot het plaatsen van een vraagteken bij deze grondwettelijke vrijheid. Genoemd kunnen worden het voorstel Algemene Wet Gelijke Behandeling en de voorstellen tot wijziging van de strafrechtelijke anti-discriminatiebepalingen.

Welke gevolgen zullen deze plannen hebben voor de vrijheid om het christelijk geloof te belijden?

De verhouding tussen de vrijheid van godsdienst en beginselen als de vrijheid van meningsuiting en het discriminatieverbod worden op dit congres belicht. Deze grondrechten komen steeds vaker op gespannen voet met elkaar te staan. Knelpunten zijn er op diverse terreinen van het maatschappelijke leven zoals de gezondheidszorg, het onderwijs, het ouderlijk gezag en de belijdenisvrijheid.

De organisatoren richten zich met dit congres tot een breed publiek: ieder die in zijn of haar studie of vanuit de praktijk met bovenstaande problematiek te maken heeft dan wel vanuit levensbeschouwelijke achtergrond zich hiervoor interesseert is welkom. Deelnemers zullen ter voorbereiding een syllabus ontvangen.

Het programma:

's Morgens worden er plenaire lezingen gehouden door:

– Prof. Mr J. J. Oostenbrink over 'De verhoudingen tussen het grondwettelijk discriminatieverbod en de godsdienstvrijheid'.

– Mw. Mr A. van Oortmerssen over 'De wijzigingen in de strafrechtelijke anti-discriminatiebepalingen'.

– Prof. Dr J. D. Dengerink over 'De macht van de staat in haar relatie met individuen en groepen'.

– Mr M. de Blois over 'Het discriminatieverbod en de vrijheid van godsdienst in het internationale recht'.

's Middags kan er gekozen worden uit vier themagroepen:

– Prof. Mr Dr A. Postma – 'Het onderwijs en de godsdienstvrijheid'.

– Mw. Mr E. P. van Dijk – 'De gezondheidszorg en de godsdienstvrijheid'.

– Prof. Mr J. A. Nota – 'Het ouderlijk gezag en de godsdienstvrijheid'.

– Mr H. Stehouwer – 'Belijdenisvrijheid in het gedrag'?

Tijd: 10.00 uur tot 16.00 uur.

Plaats: Groot Auditorium van de Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, Amsterdam.

Kosten: f20,- voor jongeren onder de 25 jaar f15,-. Bij deze prijs zijn het congresmateriaal en de koffie inbegrepen. Indien u aan de lunch wenst deel te nemen, dient u voor 25 april f15,- extra over te maken op onderstaand gironummer (o.v.v. 'lunch').

Opgave: door overmaking van het bedrag op giro nr. 2247500 t.n.v. Christelijk Studiediecentrum o.v.v. 'Congres 07-05-88'.

Verdere informatie kunt u verkrijgen via het kantoor van het Christelijk Studiediecentrum, N.Z. Voorburgwal 96-I, 1012 SG Amsterdam, tel. 020-257141/23076.

Erkenning Kaderopleiding aan de Vijverberg te Ede

„De Vijverberg”, prot. chr. hogeschool op geref. grondslag, is een onderwijsinstelling voor gezondheidszorg en welzijnswerk.

Sinds twee jaar verzorgt de Stichting naast de bekostigde Sociale Akademie en HBO-V een onbekostigde opleiding kader in de gezondheidszorg. Thans is deze kaderopleiding door de overheid erkend. Dit betekent dat er vanaf nu ook voor deze opleiding erkende getuigschriften uitgereikt kunnen worden.

Deze kaderopleiding is bestemd voor werkers in de gezondheidszorg die zich willen bekwamen voor staffuncties in deze sector.

Inlichtingen en aanmeldingen: Postbus 8071, 6710 AB Ede, tel. 08380-22230 (vragen naar Mw. Dicky Konijnenberg).

Vakantie in de Brabantse Kempen

in mei en juni, f200,- per week.
Zeer mooie omgeving

Tel. 040-533022.

Te huur:

GROTE STACARAVAN te Elspeet.

Voorzien van toilet en stromend (warm)-water. Ook met passen en pinksteren nog vrij.

Tel.nr. 08388-5212.

Evangelische Alliantie STUDIEDAG

„Hoe kunnen we moreel zijn zonder moralistische te worden”

Drs W. G. Rietkerk

„Hoe spraken zij erover?”
(vorige generaties gelovigen tussen wet en genade)

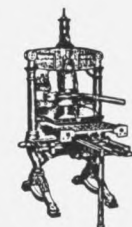
Drs P. J. van Kampen

Aanvang: 10.00 uur.
Sluiting: 16.00 uur
Plaats: 'De Enk' – Engweg 32 te Driebergen.
Opgave: Evangelische Alliantie, Hoofdstraat 51a, 3971 KB Driebergen, telefonisch: 03438-13693.
Deelnameprijs zonder lunch f15,00 met lunch f25,00.

.....
Naam Voorletters

Adres Postcode
geeft zich op voor de studiedag op 12 april.
Zij/Hij wenst wel/niet van de lunch gebruik te maken.

BIJ GEBORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukwerk

Neem zelf een abonnement

U hoeft er
niet
(volledig)
achter te staan
om er (toch)
voor te zijn.

☐ kennismakingsnummers

☐ abonnement

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Opbouw
voor mij

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.